

DAY HỌC ĐỌC HIỂU VĂN HỌC ĐƯƠNG ĐẠI LÀO Ở TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM LUANGNAMTHA

Chomsy Thanonglith - Phạm Kiều Anh

Trường ĐHSP Hà Nội 2

Email: anh.pk1978@gmail.com

Tóm tắt: Văn học đương đại Lào là thuật ngữ được dùng để định danh cho nền văn học quốc gia này từ khi nước Cộng hòa Dân chủ nhân dân Lào ra đời (1975). Cùng với những biến động của lịch sử, văn học đương đại Lào cũng từng bước có sự phát triển và nó trở thành một trong những nội dung dạy học không thể vắng bóng trong nhiều chương trình đào tạo ở các cấp học, bậc học khác nhau. Bài viết này tập trung tìm hiểu về việc dạy học đọc hiểu văn học đương đại ở Trường Cao đẳng Sư phạm Luangnamtha - Lào.

Từ khóa: văn học đương đại Lào, đọc hiểu, dạy học đọc hiểu, SV cao đẳng

Nhận bài: 14/8/2022; Phản biện: 16/8/2022; Duyệt đăng: 20/8/2022

1. Dẫn nhập

Sự ra đời của nước Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào ngày 2 tháng 12 năm 1975 đánh một dấu mốc quan trọng trong công cuộc bảo vệ đất nước. Cùng với đó là yêu cầu phục hưng và xây dựng kinh tế, mở mang văn hoá để xây dựng lại đất nước của nhân dân các dân tộc Lào phải được chú trọng. Và để ghi lại những biến động trong lịch sử xã hội, Đảng và Nhà nước Lào cũng chú trọng tới sự phát triển văn học dân tộc. Văn học đương đại Lào ra đời và phát triển trong bối cảnh đó. Cùng với những thăng trầm của lịch sử, văn học đương đại của quốc gia này cũng có những bước phát triển và nó là một trong những nội dung được dạy học ở nhiều bậc học trong hệ thống giáo dục của Lào. Trường Cao đẳng sư phạm (CĐSP) Luangnamtha tập trung đào tạo sinh viên (SV) sư phạm hệ cao đẳng, Theo đó, trong chương trình đào tạo của trường cũng có nội dung dạy học về văn học đương đại Lào. Trong bài viết này, chúng tôi tập trung trình bày những nét cơ bản nhất về chương trình đào tạo và việc dạy học mảng kiến thức này tại Trường CĐSP Luangnamtha với dụng ý được cập nhật nhiều hơn về kinh nghiệm giáo dục của các nước trong khu vực. Đây là tiền đề cho việc học hỏi, nghiên cứu và tiếp nhận những tinh hoa giáo dục của khu vực và thế giới.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Sự hình thành và phát triển văn học đương đại Lào

Với chủ trương xây dựng nền văn hóa phục vụ công cuộc phát triển đất nước, Trung ương Đảng và Chính phủ nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào đã tạo điều kiện và có rất nhiều những chế tài đối với lĩnh vực này, trong đó có những chế độ cho sự phát triển nền văn học dân tộc. Để tạo tiền đề cho sự phát triển nền văn học

nước nhà, Đảng và Chính phủ Lào đã khuyến khích sự phát triển của hệ thống truyền thông, biên tập báo chí, cổ động các chiến dịch thắng lợi, chống thủ đoạn xảo quyệt của địch, vận động quần chúng viết, dịch sách chính trị, lý luận cách mạng cho cán bộ và quần chúng đọc. Với chỉ đạo đó, hệ thống xuất bản, truyền thông quốc gia có sự thay đổi diện mạo, kéo theo đó là văn học, văn hóa cũng từng bước chuyển mình. Sự phát triển của truyền thông quốc gia đã đánh dấu mốc cho sự ra đời và phát triển của văn học đương đại Lào. Điều đó được minh chứng qua sự xuất hiện một số lượng lớn sách về lý luận chính trị, sách học thuật, báo, truyện và thơ; những cuốn sách về văn học cách mạng, chẳng hạn như “*Người con gái của Đảng*”, “*Giông bão cuộc đời*”, và “*Người giáo viên nhân dân*”... Và cũng từ đó, văn học Lào đã ghi dấu mốc ra đời của những thể loại văn học như truyện ngắn, thơ, truyện cười... Một trong những tờ báo được ghi nhận là truyền thông nhiều nhất về văn học Lào là tờ báo “*Vannasin*” bởi nó xuất bản một số lượng lớn các câu chuyện dân gian, lời tiên tri và tục ngữ. Nó như một nền tảng để quảng bá văn học đích thực. Bên cạnh đó, các tờ báo của Hội Phụ nữ, Báo Lao Động cũng theo xu thế và yêu cầu chính trị quốc gia mà chọn lựa và biên tập những thể loại văn học khác nhau làm nội dung thông tin. Sự phát triển của hệ thống phát hành của báo chí đã khẳng định sự quan tâm đến việc mở ra cơ hội sáng tạo cho những người yêu thích văn học nghệ thuật sáng tạo ngày càng nhiều, để quần chúng nhân dân góp sức sáng tạo và thụ hưởng văn học nghệ thuật rộng rãi của Chính phủ Lào. Và chính điều đó đã tác động mạnh, trở thành nền tảng thúc đẩy sự phát triển của văn học đương đại Lào.

Sự phát triển của văn học đương đại Lào được thể hiện qua những biểu hiện khá cụ thể như số lượng người

tham gia viết các thể loại, những hoạt động thi sáng tác liên quan tới văn học được tổ chức trên khắp đất nước. Theo đó, gắn với bối cảnh chung, văn học thời đương đại Lào thời kì này ghi dấu sự phát triển của đội ngũ cầm bút của Đảng Dân chủ Cách mạng, những nghệ sỹ trẻ và đặc biệt là một số nhà văn trước đây đã từng viết ở các vùng lãnh thổ do Hoa Kỳ kiểm soát, nay đã được giải phóng dưới sự hợp pháp của Đảng - Nhà nước. Họ là những nghệ sỹ đã nhận thấy bản chất cũng như ý nghĩa của cuộc cách mạng, của hệ tư tưởng, và từ đó, đây là đội ngũ cầm bút có sự chuyển hóa tâm lý, chuyển từ lối suy nghĩ truyền thống sang cách viết truyện, làm thơ, viết kịch với những cách thức và khát vọng sáng tạo, phục vụ cho thời đại hiện đại như một điều tốt lành. Những nhà văn này rất sáng tạo và thành công trong việc viết những bài thơ rất đáng được khen ngợi. Chỉ cần nhìn vào sự định vị của nghệ sỹ Lào có thể nhận thấy chủ đề và nội dung sáng tác của văn học đương đại Lào cũng mang hơi hướng phục vụ cách mạng, bảo vệ và dựng xây Tổ quốc và phản ánh lại những cung bậc trong đời sống tinh thần và sinh hoạt hàng ngày của nhân dân Lào. Một số lượng lớn các tác phẩm văn học đã được xuất bản, đặc biệt phải nhắc tới những sáng tác thơ của tác giả Sadasakhaphu; tiểu thuyết, tập truyện ngắn, thơ của ông Sap Phanuvong... Cùng với đó, việc dịch sách sang tiếng Lào về chính trị, học thuật và văn học nổi tiếng đã được dịch rộng rãi sang tiếng Lào, chẳng hạn như tiểu thuyết *"Mẹ và sinh kế"* của Makxim Gorky, và tiểu thuyết *"Mạ sắt"*, *"We the Soviets"*, *"The Real People"* của Boris Pelvoy. Đó đều là những kiệt tác của văn học Xô Viết và khi nhập vào Lào, nó có những tác động nhất định tới đời sống tinh thần của một bộ phận độc giả Lào. Ngoài ra còn có tập 1 và tập 2 của Đạo Tử, một tiểu thuyết gia Việt Nam, và *"Nàng Kone Khai"* của Gide Mo Patsang, một tác giả Pháp, và các truyện ngắn, thơ và truyện nước ngoài đã được dịch trên nhiều tờ báo.

Nền văn học đương đại Lào tuy ra đời sau nhưng nó thể hiện dấu ấn mới mẻ trong việc phản ánh công cuộc đấu tranh và dựng xây lại đất nước Lào dưới sự chỉ đạo của Đảng Nhân dân Cách mạng Lào nhưng nó cũng có sự tiếp nối, kế thừa những tinh hoa văn hóa Lào của văn học dân gian, văn học trung, cận đại Lào. Nó mang hơi thở và mạch nguồn cảm xúc và cả những tinh hoa dân tộc của nhân dân Lào qua nhiều thế hệ.

2.2. Chương trình đào tạo SV tại Trường CĐSP Luangnamtha

Trường CĐSP Luông Nặm Tha ở phía Bắc của nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào có chức năng, nhiệm vụ trong việc đào tạo giáo viên (GV) cho 4 tỉnh miền Bắc. Ngôi trường này được thành lập năm 1968 và cũng

đã trải qua rất nhiều khó khăn vất vả. Trải qua 4 giai đoạn phát triển, hiện tại nhiệm vụ chính của Nhà trường hiện nay chính là: Đào tạo, bồi dưỡng giáo viên, cán bộ quản lý, nhân viên nghiệp vụ cho các trường Trung học cơ sở, Tiểu học và Mầm non có trình độ đại học trở xuống, trên địa bàn 4 tỉnh miền bắc của Lào, khi được Bộ Giáo dục và thể thao cho phép; liên kết với các trường đại học, cao đẳng khác mở các lớp đào tạo giáo viên có trình độ đại học sư phạm và các lớp đào tạo giáo viên có trình độ CĐSP thuộc các ngành mà nhà trường chưa có khả năng và điều kiện đào tạo; đào tạo một số ngành ngoài sư phạm như tin học, ngoại ngữ và các ngành khác khi địa phương có nhu cầu và được cấp có thẩm quyền cho phép; dạy tiếng Lào cho SV người dân tộc thiểu số; dạy ngoại ngữ tiếng Anh, tiếng Việt, tiếng Trung Quốc cho SV... Với những mục tiêu trên, chương trình đào tạo của nhà trường cũng khá đa dạng với các lĩnh vực: khoa học cơ bản, khoa học giáo dục, khoa học ứng dụng, những kiến thức thực hành, thực nghiệm và nó được bố trí theo các khoa đào tạo trong trường... Với đặc thù là một trường CĐSP đào tạo nghề, chương trình giảng dạy của trường cũng hướng tới mục tiêu cải cách và đổi mới hoạt động dạy - học trong trường, hợp tác với các Sở Giáo dục để bồi dưỡng kiến thức cho người học để giúp họ củng cố về kiến thức nghề khác. Theo đó, với nhóm ngành đào tạo thuộc lĩnh vực Khoa học Xã hội và nhân văn, chương trình đào tạo của Trường tập trung vào những khía cạnh: hệ thống kiến thức chung (tin học, ngoại ngữ, thể chất, triết học...); kiến thức khoa học cơ bản (ngôn ngữ, văn học...) và khối kiến thức nghiệp vụ (phương pháp giảng dạy).

Nghiên cứu và đánh giá hệ thống môn học trong khối kiến thức khoa học cơ bản, có thể nhận thấy chương trình đào tạo của Trường cũng có những nét tương đồng với khối kiến thức đào tạo của các trường cao đẳng/ đại học Sư phạm của Việt Nam. Điểm khác biệt trong chương trình đào tạo chính là những kiến thức về ngôn ngữ đều tập trung dạy các đơn vị ngôn ngữ thuộc tiếng Lào (ngữ âm, từ, câu, văn bản của tiếng Lào). Kiến thức về văn học cũng tập trung vào văn học Lào (văn học dân gian, văn học cận đại và văn học đương đại). Nội dung văn học đương đại Lào được dạy cho SV năm 2, năm 3 với tinh thần theo sát chương trình Ngữ văn dạy học ở các bậc Tiểu học, THCS và THPT.

Đối với khối kiến thức phục vụ nghề, SV được học ở những năm cuối trong quá trình đào tạo. Nội dung giảng dạy cũng bám sát với những văn bản chỉ đạo của Bộ Giáo dục Lào. Theo đó việc hướng dẫn SV thực hành nghề cũng theo những quy định chung của Bộ. Đây vừa là điều dễ nhưng cũng có những hạn chế nhất định: nội

dung dạy học thường mang tính cụ thể, chưa hướng tới tính khái quát cao. Việc tạo cơ hội cho người học vừa học, vừa thử trải nghiệm cũng chưa được chú trọng. Điều đó dẫn tới kết quả và hứng thú học tập của người học cũng chưa thực sự như mục tiêu đặt ra.

2.3. Dạy học đọc hiểu văn học đương đại Lào tại Trường CĐSP Luangnamtha

2.3.1. Thực trạng dạy học đọc hiểu văn học đương đại Lào tại Trường CĐSP Luangnamtha

Văn học đương đại Lào được dạy trong 02 năm học, là năm thứ 2 và năm thứ 3 cho SV thuộc khối đào tạo Khoa học Xã hội và Nhân văn. Nội dung dạy học bao gồm các thể loại, các tác phẩm và các tác giả tiêu biểu của văn học Lào thời kì này. Và cùng với đó là cách thức hướng dẫn người học cách tiếp cận với các văn bản văn học tiêu biểu. Khảo sát cách thức dạy học văn học đương đại Lào, chúng tôi nhận thấy việc dạy học có những điểm tương đồng với cách dạy học truyền thống của Việt Nam. Với hai giáo án được thiết kế theo các công văn hướng dẫn của Bộ Giáo dục Lào, là giáo án dạy văn bản *Lào không bao giờ quên Khen nư* và văn bản *Hương thơm Chăm pa*; có thể khái quát những nội dung dạy học đọc hiểu văn học đương đại Lào thành các thao tác cốt lõi sau:

GV hướng dẫn người học tìm hiểu về tác giả và cách đọc văn bản (ຂໍ້ ນຳ (10 phút)) - năm nhiệm vụ: tìm hiểu tác giả; ôn lại những kiến thức cũ; đọc và chuẩn bị tìm hiểu văn bản; dẫn dắt vào bài học). Điểm khác biệt ở hoạt động này chính là GV sẽ dẫn dắt vào bài sau khi đã hướng dẫn tìm một vài nét liên quan tới tác giả/ và ôn tập những kiến thức cũ.

GV hướng dẫn người học tìm hiểu nội dung văn bản ຂໍ້ ນະໂນ (80 phút - bốn nhiệm vụ: tìm hiểu lịch sử sáng tác; đọc văn bản; tìm hiểu nội dung và tìm hiểu bố cục văn bản). Hoạt động này cũng được gọi là hình thành kiến thức, trong đó người dạy nêu một số câu hỏi định hướng, người học thực hiện theo phiếu ghi. Điểm khác biệt duy nhất so với dạy học đọc hiểu của Việt Nam chính là việc tìm hiểu bố cục văn bản cũng được triển khai sau khi đã tìm hiểu được những ý nghĩa cụ thể của bài học.

Sau khi tìm hiểu văn bản xong, GV thực hiện nhiệm vụ chốt kiến thức (ຂໍ້ ນະສະຫຼຸບ (10 phút)). Nhiệm vụ này được thực hiện thành những ghi chú cụ thể.

Cuối cùng, GV tổ chức kiểm tra đánh giá (ຂໍ້ ນະປະເມີນ (15 ນາທີ - phút)). Nhiệm vụ này được thực hiện bằng một số câu hỏi củng cố lại nội dung kiến thức của bài học. Sau đó là giao nhiệm vụ về nhà cho người học.

Như vậy, nhìn một cách tổng thể, việc hướng dẫn SV đọc hiểu văn học đương đại Lào được tiến hành khá tương đồng với cách dạy học ở Việt Nam nhưng khác nhau ở vị trí, thời điểm thực hiện. Nhưng nhìn về tổng thể, việc dạy học đọc hiểu cũng mang nhiều nét với cách dạy học đọc hiểu văn bản của phổ thông, chỉ khác nhau về thời gian thực hiện. Thời gian dành cho việc đọc hiểu văn bản dài như vậy cũng hướng tới mục đích là giúp cho SV có cái nhìn sâu rộng hơn về văn bản để từ đó có phỏng nền kiến thức chắc chắn cho hoạt động giảng dạy sau khi ra trường. Tuy nhiên, cách dạy học này khi thực hiện lặp đi lặp lại sẽ dễ gây ra sự đơn điệu và điều đó ảnh hưởng tới chất lượng học tập của người học.

2.3.2. Một số biện pháp dạy học đọc hiểu văn học đương đại Lào tại Trường CĐSP Luangnamtha

2.3.2.1. Sử dụng linh hoạt các phương pháp, phương tiện, kĩ thuật dạy học

Các phương pháp, kĩ thuật dạy học tích cực có ý nghĩa đặc biệt trong việc phát huy sự tham gia tích cực của người học khi học tập. Thông qua biện pháp giáo dục này, GV có thể kích thích tư duy, sự sáng tạo và sự cộng tác làm việc của chủ thể học tập. Dạy học dự án, đóng vai, thảo luận nhóm, khăn phủ bàn, động não hay phòng tranh là những cách thức tổ chức hoạt động học tập có thể phát huy được sự tích cực, sáng tạo của SV. Trong quá trình dạy học văn học đương đại Lào, việc sử dụng linh hoạt các phương pháp dạy, phương tiện dạy học này cần chú ý tới tính linh hoạt và phù hợp. Sử dụng linh hoạt ở đây được hiểu là trong quá trình hướng dẫn SV đọc hiểu, GV có thể kết hợp cả các phương pháp, các kĩ thuật và cả các phương tiện dạy học để SV có thể tham gia và thực hiện học tập bằng nhiều kênh khác nhau. Còn phù hợp được hiểu là việc sử dụng chúng phải tương thích với nội dung bài học, với khả năng tiếp nhận của SV và thậm chí là phù hợp với cả điều kiện cơ sở vật chất, những yêu cầu giáo dục của vùng miền, của đất nước.

2.3.2.2. Tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học

Trải nghiệm là một biện pháp giáo dục ở đó bao chứa nhiều hình thức trong đó người dạy khuyến khích người học tham gia trải nghiệm thực tế, sau đó phản ánh, tổng kết lại để tăng cường hiểu biết, phát triển kỹ năng, định hình các giá trị sống và phát triển tiềm năng bản thân, tiến tới đóng góp tích cực cho cộng đồng và xã hội. Khi hướng dẫn SV đọc văn học đương đại Lào, GV có thể sử dụng một số hình thức trải nghiệm như: cho SV xem phim; tọa đàm về tác giả - văn bản; tham gia sân khấu hóa văn bản... Mỗi hình thức được sử dụng trong những thời điểm khác nhau của quá trình dạy học nhằm mục đích tạo điều kiện cho người học có cơ hội bộc lộ những điều các em tiếp nhận được sau quá trình học tập. Đây

cũng chính là một cách thức nhằm thay đổi không khí học tập nhằm tạo sự hứng thú và linh hoạt khi học tập cho SV. Chẳng hạn, khi dạy văn bản *Hương hoa Chăm pa*, GV có thể tổ chức cho SV xem và lí giải được vì sao hoa Chăm pa lại được coi là loài hoa của đất nước Lào. Và sau đó GV cho SV trình bày hoặc ghi lại những tri thức mà mình thu nhận được nhằm mở rộng, củng cố thêm hiểu biết cho chủ thể học tập.

2.3.3.3. Chú trọng dạy học tình huống có vấn đề

Dạy học trong tình huống có vấn đề đòi hỏi người học phải tìm hiểu, suy nghĩ, để ra được quyết định thích hợp nhất. Mục đích của việc dạy học thông qua các tình huống có vấn đề chính là nhằm khắc phục tình trạng, người học không được tự ra các quyết định, các kết luận khoa học hợp lý. Trong quá trình hướng dẫn SV đọc hiểu văn học đương đại Lào, GV cần chú ý tới việc biên soạn tình huống. Tình huống được biên soạn cần đảm bảo các yêu cầu sau: phải mang tính thời sự, sát với thực tế; phải chứa đựng thông tin đầy đủ, buộc người học phải sử dụng thông tin trong tình huống để giải quyết vấn đề. Trong tình huống phải cung cấp đầy đủ các dữ liệu cần thiết như thời gian, địa điểm, những nguyên nhân phát sinh sự kiện, vấn đề. Tình huống cũng cần có những yêu cầu thách thức thực sự nhằm tạo ra khả năng để người học đưa ra nhiều giải pháp, để thu hút sự chú ý, kích thích tư duy, tình huống phải “có vấn đề” và không có câu trả lời duy nhất đúng cho vấn đề đó. Các nhân vật, sự kiện trong tình huống có tính hiện thực. Tình huống đưa ra phải có tính phức tạp vừa đủ, buộc người học phải suy nghĩ, vận dụng khả năng trí tuệ để giải quyết. Nội dung tình huống phải phù hợp với trình độ của người học. Khi viết hoặc lựa chọn tình huống cần lưu ý tới trình độ và kinh nghiệm của người học. Không nên đưa ra tình huống phức tạp,

cao hơn khả năng của người học và ngược lại. Điều này có thể làm cho người học nản lòng và không muốn tham gia. GV cũng cần kiểm tra kỹ các nguồn thông tin trong tình huống, vì có thể người học có nhiều kinh nghiệm liên quan tới tình huống sẽ có thể nhận ra những thông tin không chính xác.

3. Kết luận

Với mong muốn học hỏi và so sánh mô hình và thực tế giáo dục từ việc dạy học một nội dung cụ thể ở một trường đào tạo của nước bạn, bài viết không thể đi sâu bàn cách triển khai, tổ chức dạy học cụ thể đối với bài học cụ thể của học phần được dạy kéo dài trong 2 năm đào tạo. Thiết nghĩ, muốn có được thành công ở từng giờ lên lớp khi dạy văn học đương đại Lào, nhất định mỗi GV phải có được cái nhìn toàn cục về các năng lực cần và phải bồi đắp cho người học qua dạy học tri thức nền về giai đoạn văn học, về tinh hoa văn hóa Lào, về các tác giả, tác phẩm, về lí luận văn học, về ngôn ngữ Lào. Một số biện pháp được đề xuất cũng là một gợi ý, một kênh thông tin để có thể đa dạng hơn hoạt động dạy học đọc hiểu cho GV của Trường CĐSP Luangnamtha. □

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nguyễn Ngọc Bảo (1995), *Phát huy tính tích cực, tính tự lực của học sinh trong quá trình dạy học*, Bộ Giáo dục và Đào tạo.
- [2]. Phạm Đức Dương (2001), *Giao lưu văn hóa Đông Nam Á*, NXB Văn hóa.
- [3]. Bộ Giáo dục Lào (1987), *Khái quát văn học Lào*, Viện KHXH Lào.
- [4]. Phan Trọng Luận (2011), *Phương pháp dạy học Văn*, tập 2, NXB Đại học Sư phạm.
- [5]. Trần Đình Sử (2013), *Đọc hiểu văn bản - khâu đột phá trong nội dung và phương pháp dạy văn*, Báo Văn nghệ số 10/2009.
- [6]. Lưu Đức Trung (1998), *Văn học Đông Nam Á*, NXB Giáo dục.

Teaching reading comprehension of contemporary Lao literature at LUANGNAMTHA Pedagogical College

Chomsy Thanonglieth - Pham Kieu Anh
 Hanoi National University of Education 2
 Email: anh.pk1978@gmail.com

Abstract: Lao contemporary literature is the term used to identify this national literature since the birth of the Lao People's Democratic Republic (1975). Along with the fluctuations of history, contemporary Lao literature has also gradually developed and it has become one of the teaching contents that cannot be splashed in many training programs at all levels and levels together. This article focuses on learning about teaching reading comprehension of contemporary literature at Luangnamtha Pedagogical College - Laos.

Keywords: Lao contemporary literature, reading comprehension, teaching reading comprehension, college students